

ПОГРОЗА В НОРМАХ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

МОСТЕПАНЮК Людмила Олександрівна - доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0003-2894-0654>

УДК 343.434

DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.2.11>

Стаття присвячена з'ясуванню сутності і характеристики видів погрози в кримінальному праві, відповідальність за що передбачена у ст. 345, 345-1, 346, 350, 377, 398, 405, 435-1 Кримінального кодексу України. Констатовано, що погроза – це виражений зовні умисел особи завдати фізичної, матеріальної чи моральної шкоди іншій особі у зв'язку з виконанням нею службової або професійної діяльності. Виокремлено сутність погрози, яка полягає в тому, що погроза відображає лише активну форму вчинення, характеризується спрямованістю дій винного в майбутньому, може виражатися в будь-якій формі та бути як конкретизованою, так і неконкретизованою, умовою зміни поведінки потерпілого є обіцянка вчинити певні дії в майбутньому.

Виділено наступні види погроз: погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна (ст. 345, 345-1, 377, 398, 435-1 КК), погроза вбивством, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням майна, викраденням або позбавленням волі (ст. 346 КК), погроза вбивством, заподіянням тяжких тілесних ушкоджень або знищенням чи пошкодженням майна загальнонебезпечним способом (ст. 350 КК), погроза вбивством або заподіянням тілесних ушкоджень чи побоїв або знищенням чи пошкодженням його майна (ст. 405 КК). Детально охарактеризований кожен із зазначених видів погроз. Доведено, що розуміння погрози насильством охоплює погрозу позбавити потерпілого свободи пересування, введення без його згоди до організму наркотичні засоби, психотропі,

сильнодіючі речовини, погрозу зґвалтувати чи вчинити інші насильницькі дії. Рекомендовано не включати у зміст насильства настання чітко визначених наслідків його застосування з можливим альтернативним формулюванням як здатність заподіювати шкоду здоров'ю людини або її життю.

Проаналізовано наукові погляди щодо розуміння реальності погрози як ознаки об'єктивної сторони кожного із зазначених діянь. Підтримано позицію, що погроза повинна бути реальною, проявлятися в об'єктивній реальності, зверненою до конкретної особи або групи осіб та спрямованою лише на майбутнє. Визначено, що законодавче закріплення реальності погрози в нормах Кримінального кодексу України сприятиме полегшенню процесу доказування і притягненню до кримінальної відповідальності винних.

Ключові слова: кримінальна відповідальність; погроза; працівник правоохоронного органу; журналіст; державний чи громадський діяч; службова особа чи громадянин, який виконує громадський обов'язок; суддя, народний засідатель чи присяжний; захисник чи представник особи; начальник; військовослужбовець.

Постановка проблеми

Для виконання правозастосовних та правоохоронних функцій представники влади та інші особи, які здійснюють службову або професійну діяльність, наділені широкими повноваженнями. Але досить часто ці особи самі стають потерпілими від суспільно небез-

печних посягань, адже стосовно них вчиняються дії, які перешкоджають виконанню покладених обов'язків, заподіюється шкода їх здоров'ю, життю, волі, власності. Подібні факти не лише негативно впливають на гарантування конституційних прав, свобод та інтересів громадян, а й підривають авторитет органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднань громадян, професійної діяльності журналістів, правосуддя, військовий правопорядок.

Для того, щоб працівники правоохоронних органів, журналісти, державні чи громадські діячі, службові особи чи громадяни, які виконують громадський обов'язок, судді, народні засідателі чи присяжні, захисники чи представники особи, військовослужбовці могли ефективно виконувати покладені на них обов'язки, держава повинна надати їм особисту охорону, яка б забезпечувала безперешкодне і повноцінне виконання покладених на них функцій. Найбільш ефективним засобом захисту є кримінальна відповідальність, формою реалізації якої є притягнення до відповідальності за погрози вказаним особам у контексті Кримінального кодексу України (далі – КК).

Стан дослідження

Проблемні питання погрози щодо ряду потерпілих у кримінальному праві розробляли такі вчені, як В.П. Беленок, Л.П. Брич, І.І. Давидович, О.О. Дудоров, О.О. Кирбят'єв, В.В. Кузнецов, О.В. Мандро, І.Д. Метельський, І.П. Міщенко, В.І. Осадчий, А.М. Удод, М.І. Хавронюк та ін.

Метою статті є з'ясування сутності і характеристика видів погрози в кримінальному праві, відповідальність за що передбачена у ст. 345, 345-1, 346, 350, 377, 398, 405, 435-1 КК.

Виклад основного матеріалу

Суспільна небезпека погрози застосування насильства до життя, здоров'я, волі чи власності щодо ряду осіб (працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК), журналіста (ст. 345-1 КК), державного чи громадського діяча (ст. 346 КК), службової особи чи громадянина, який виконує гро-

мадський обов'язок (ст. 350 КК), судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 377 КК), захисника чи представника особи (ст. 398 КК), начальника (ст. 405 КК), військовослужбовця (ст. 435-1 КК) виражається в тому, що психічне або фізичне насильство відносно вказаної категорії потерпілих підриває основи нормальної діяльності органів державної влади, органів правосуддя, порядку несення військової служби, створюють атмосферу невпевненості і страху за своє життя, здоров'я і волю, охорону і збереження майна, що в подальшому негативно впливає на повноцінне здійснення вказаними особами службової або професійної діяльності.

Погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна полягає у психічному насильстві, яке виражається в погрозі вчинення зазначених дій щодо деяких категорій осіб у зв'язку із здійсненням ними службової або професійної діяльності [1, с. 88]; є усвідомленим, явно вираженим і конкретним проявом у дійсності злочинного умислу винного, який висловлює погрозу у зв'язку із здійсненням потерпілим службової або професійної діяльності [2, с. 45].

Доктрина кримінального права інтерпретує погрозу як висловлення реального наміру заподіяти особі або її близьким фізичну, майнову чи моральну шкоду [3, с. 150]; виражений словами, письмово, певними діями або іншим чином намір завдати фізичної, матеріальної чи іншої шкоди окремій особі або громадським інтересам [4, с. 594]; психічний вплив злочинця на волю та свідомість потерпілого без фактичного застосування фізичного насильства [5, с. 19]; можливість учинення злочинного впливу на потерпілого від заподіяння фізичного болю до спричинення йому середньої тяжкості тілесних ушкоджень, позбавлення можливості обирати місце перебування на власний розсуд [6, с. 135-136]; умисний протиправний вплив на психіку потерпілих осіб будь-яким способом, що здатний викликати негативні емоції та зміни в організмі потерпілого, завдяки чому він може бути позбавлений контролю з боку свідомості за його поведінкою [7, с. 111]. Як зазначає В.П. Беленок, одне з найбільш ґрунтовних визначень цього поняття пропонується М.К. Дімітровим [8, с. 57],

який визначає поняття погрози як суспільно небезпечну дію, що полягає в передачі від одного суб'єкта до іншого (необов'язково потерпілого) вербальним чи невербальним способом інформації з обіцянкою (дійсною або удаваною) заподіяти в майбутньому конкретну визначену кримінальним законом шкоду охоронюваним законом суспільним відносинам з метою залякування, якщо були достатні підстави допускати можливість реалізації такої обіцянки [9, с. 20].

У Постанові Пленуму Верховного Суду України (далі – ППВСУ) «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27.02.2004 р. психічний вплив визначається шляхом вказівки на погрозу застосувати насильство, знищити майно, розголосити певні відомості [10], а в ППВСУ «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р. як приклад психічного насильства наводиться погроза завдання фізичної, моральної чи майнової шкоди [11].

Отже, як випливає з узагальнень наукових позицій у теорії кримінального права, погроза – це виражений зовні умисел особи завдати фізичної, матеріальної чи моральної шкоди іншій особі. Сутність погрози полягає в тому, що вона відображає лише активну форму вчинення, спрямованість дій на створення небезпечного стану потерпілої особи в майбутньому, можливість висловлення в будь-якій формі, може як містити конкретну інформацію про характер і зміст майбутніх негативних наслідків для потерпілого (тобто – бути конкретизованою), так і не містити такої інформації (тобто – бути неконкретизованою), відображає можливість вираження та її сприйняття як обіцянки вчинити певні дії в майбутньому як умови зміни поведінки потерпілого або як неминучості за будь-яких умов [12, с. 181].

В означених вище нормах КК криміналізовано наступні види погроз:

- вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна (ст. 345, 345-1, 377, 398, 435-1 КК),
- вбивством, заподіянням шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням

майна, викраденням або позбавленням волі (ст. 346 КК),

- вбивством, заподіянням тяжких тілесних ушкоджень, знищенням чи пошкодженням майна загальнонебезпечним способом (ст. 350 КК),

- вбивством або заподіянням тілесних ушкоджень чи побоев або знищенням чи пошкодженням його майна (ст. 405 КК).

Погроза вбивством – це виражений зовні й доведений до потерпілого умисел позбавити його життя у зв'язку із здійсненням службової або професійної діяльності [13, с. 725], це залякування позбавленням потерпілих життя, що виражається у будь-якій формі: усно, письмово, за допомогою різних дій (жестів, міміки, демонстрації зброї), шляхом демонстрації зброї [14, с. 165]. Зміст погрози вбивством включає інформацію про негайне або таке, що буде здійснено у майбутньому, позбавлення життя потерпілих.

Погроза насильством – це погроза заподіяння побоев чи тілесних ушкоджень [13, с. 725], вчинення таких дій, які можуть призвести до тілесних ушкоджень [15, с. 613], вчинення інших насильницьких дій – застосування сексуального насильства чи зґвалтування або заподіяння фізичних страждань шляхом придушення, занурення у воду [3, с. 1055-1056], виражений зовні та доведений до потерпілого умисел щодо заподіяння різного ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, побоев чи іншого фізичного насильства (заподіяння мук, мордування, катування, незаконне позбавлення волі, викрадення, насильницьке введення в організм потерпілого наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, посягання проти статевої недоторканності потерпілого) [16, с. 1112], погроза заподіяння потерпілому побоев чи тілесних ушкоджень, у тому числі – шляхом зв'язування та залишення під дощем у місцевості, де є багато комарів, мошкари, на вогкій землі в холодну пору року [17, с. 774-775], погроза психічного насильства як самостійний вид насильства, що здатен спричинити тілесні ушкодження та заподіянням якого можливо погрожувати, а також погроза заподіянням побоев, мордування, нанесення легких, середньої тяжкості й тяжких тілесних ушкоджень, зґвалтуванням, сексу-

альним насильством [12, с. 5], виражений зовні та доведений до потерпілого умисел заподіяти різного ступеня тяжкості тілесні ушкодження, побої чи інше фізичне насильство (заподіяння мордування, катування, незаконне позбавлення волі, викрадення, насильницьке введення в організм потерпілого наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, посягання проти статевої недоторканності), а також учинення таких дій, які можуть привести до тілесних ушкоджень (зв'язування та залишення в холодну пору року) [8, с. 61].

Також слід відмітити слушність наукової позиції, що зміст поняття «погроза насильством» охоплює погрозу позбавити потерпілого свободи пересування, погрозу ввести до організму потерпілого без його згоди або поза його волею наркотичні засоби, психотропні, сильнодіючі речовини, погрозу згвалтувати чи вчинити інші насильницькі дії [14, с. 133]. При цьому, вид насильства та ступінь його небезпечності для здоров'я потерпілого на кваліфікацію не впливає: винний може погрожувати нанесенням побоїв, мордуванням, заподіянням різного ступеня тяжкості тілесних ушкоджень [17, с. 774-775]. Проте не варто включати у зміст насильства настання чітко визначених наслідків застосування насильницьких дій, адже краще обмежитись вказівкою на таку ознаку фізичного насильства, як здатність заподіювати шкоду здоров'ю людини або її життю [14, с. 85].

Термін «насильство» включає фізичний та психічний вплив на особу. Позиція судової практики щодо цього питання є аналогічною: у п. 8 постанови № 15 ПВСУ від 26.12.2003 р. «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» зазначається, що насильство при перевищенні влади або службових повноважень може бути як фізичним, так і психічним [18]. Подібної позиції притримувалася і ПВСУ у Постанові від 26.06.1992 р. № 8 [19], зазначивши, що погрозою насильством є погроза заподіяння потерпілому побоїв чи тілесних ушкоджень.

Обґрунтованою виглядає репліка, що фізичне насильство охоплює собою не лише вплив безпосередньо на тіло потерпілого, а і на його волю [20, с. 150]. Аналогічно вирішує це питання і ПВСУ в постанові № 15 «Про

судову практику у справах про перевищення влади або посадових повноважень» від 26.12.2003 р., де зазначено, що фізичне насильство при перевищенні влади або службових повноважень полягає у незаконному позбавленні волі, завданні побоїв або ударів, заподіянні легких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень, у мордуванні [18].

Погроза знищенням чи пошкодженням майна – це активні дії, спрямовані на залякування потерпілого знищенням чи пошкодженням майна негайно або в майбутньому [7, с. 135], це виражений зовні й доведений до потерпілого умисел привести його майно (рухоме чи нерухоме) у стан, за якого його неможливо буде використати за цільовим призначенням (тобто – знищити майно), погіршити чи знизити його цінність, що спричинить додаткові витрати для потерпілого для відновлення такого майна (у цьому випадку мова йде про його пошкодження) [8, с. 62]. Відповідно до положень ч. 1 ст. 190 Цивільного кодексу України, майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки [21]. Погроза знищенням майна передбачає залякування потерпілого інформацією про приведення майна потерпілого у такий стан, при якому його не можна буде використовувати за цільовим призначенням ніколи [14, с. 168], погроза пошкодженням майна – це залякування потерпілого погіршенням якості, зменшенням цінності речі або доведення речі на якийсь час у непридатний, за її цільовим призначенням чи станом [13, с. 714; 3, с. 693]. На думку В. І. Осадчого, знищення чи пошкодження майна може бути засобом впливу на потерпілого лише за умови, що таким чином відбувається тиск на нього [20, с. 155].

Погроза пошкодження майна загальнонебезпечним способом – це будь-який спосіб вчинення кримінального правопорушення, внаслідок якого створюється небезпека життя чи здоров'ю багатьох людей, заподіяння шкоди багатьом матеріальним об'єктам (вибух, підпал, організація катастрофи, зараження чи отруєння водойм, затоплення, використання автоматичних пристроїв, використання газу). Загальнонебезпечність визначається з урахуванням факту створення небезпеки для життя чи здоров'я грома-

дян, властивостей майна, якому загрожує шкода, засобів і знарядь, місця вчинення діяння [3, с. 485].

Погроза спричинення шкоди здоров'ю – це погроза нанесення травм, які оцінюються як легкі або середньої тяжкості тілесні ушкодження, спричинення іншої фізичної шкоди, неврологічні розлади, втрата працездатності. Такі наслідки можна констатувати, коли заподіяна шкода має хоч і менший розмір, тобто не становить навіть легких тілесних ушкоджень, але спричинена багатьом потерпілим [14, с. 325].

Погрозою викрадення особи є погроза заволодіння людиною і незаконне переміщення її з одного певного місця, де вона вільно перебувала згідно з власною волею, до іншого, яке може виражатися у формі: а) відкритого заволодіння нею, коли остання або інші, треті особи, у присутності яких здійснюється викрадення, завідомо для винного розуміють значення вчинюваних ним злочинних дій; б) таємного заволодіння, що вчиняється за відсутності інших осіб щодо людини, яка не розуміє значення вчинюваних з нею дій у зв'язку з малолітством, знаходженням у безпорадному стані; в) заволодіння людиною, що вчинене шляхом обману чи зловживання довірою; г) заволодіння людиною в результаті вимушено-добровільної передачі її винному під погрозою насильства над її батьком, усиновителем, опікуном, піклувальником, вихователем тощо, або під погрозою насильства над особами, близькими для останніх, або розголошення відомостей, що ганьблять їх, пошкодження чи знищення їхнього майна.

Погрозою позбавлення волі є погроза здійснення всупереч Конституції, законів України, а також чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, тримання особи в місці, де вона взагалі не бажає або більше не бажає перебувати, або в приміщення її в місці, яке вона не має змоги вільно залишити, хоча бажає цього [3, с. 374].

У науковій літературі обговорюється питання щодо реальності як об'єктивної ознаки погрози в нормах КК. Позиції вчених у цьому питанні характеризуються абсолютно протилежними точками зору.

Реальність погрози законодавчо встановлена лише в положеннях ст. 129 КК та ст. 195 КК, де вказується про наявність реальних підстав побоюватися здійснення погрози [22]. Стосовно погрози працівнику правоохоронного органу (ст. 345 КК), журналісту (ст. 345-1 КК), державному чи громадському діячу (ст. 346 КК), службовій особі чи громадянину, який виконує громадський обов'язок (ст. 350 КК), судді, народному засідателю чи присяжному (ст. 377 КК), захиснику чи представнику особи (ст. 398 КК), начальнику (ст. 405 КК), військовослужбовцеві (ст. 435-1 КК), погрози вказаним категоріям осіб характеризуються більшим рівнем суспільної небезпеки, ніж при погрозі вбивством (ст. 129 КК).

Так, є думка, що для констатації складів вказаних кримінальних правопорушень достатньо висловлення погрози як такої [23, с. 76]. В.І. Осадчий вважає, що наявність реальних підстав побоювання реалізації погроз не вимагається, адже цим фактом підкреслюється більш посилений захист осіб саме у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю [20, с. 170]. У підтвердження висловленого І.П. Міщук зазначає, що ступінь суспільної небезпеки вищевказаних діянь виключає необхідність встановлення реальності як обов'язкової ознаки погрози [24, с. 83]. Подібні думки звучать постійно, адже вчені обґрунтовують, що, на відміну від ст. 129 КК, для кваліфікації дій за ст. 345, 345-1, 346, 350, 377, 398, 405, 435-1 КК не обов'язкова наявність реальних підстав побоюватися здійснення (реалізації) погрози [2, с. 47].

Натомість, інші наукові позиції демонструють, що погроза завжди повинна бути: а) дійсною (реальною), тобто мати вияв в об'єктивній реальності, що означає бути інформацією, зафіксованою на матеріальному носії або вираженою, доведеною до потерпілого в будь-який інший спосіб (зокрема невербальний); б) персоніфікованою – зверненою до конкретної особи або групи осіб; в) перспективною – спрямованою лише в майбутнє [8, с. 65].

Тому обов'язковими ознаками погрози щодо працівника правоохоронного органу слід вважати реальність останньої та дій-

сність її сприйняття потерпілим. Причому реальною є погроза, яка існує насправді [12, с. 181], а про дійсність погрози свідчить інтелектуальне переконання можливості її здійснення (реалізації). З огляду на викладене, В.П. Беленок зазначає про необхідність доповнення однієї із означених вище норм, а саме – положень ст. 345 КК, конструкцією «якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози» [8, с. 65]. Така позиція, проявом якої є пропозиції щодо доповнення відповідних норм КК критерієм суб'єктивного сприйняття погрози потерпілим – положенням щодо наявності реальних підстав побоювання щодо виконання погрози, набуває підтримки [26, с. 14].

У Розділі 1.4. Глосарію проєкту КК у ст. 1.4.1. «Значення термінів кримінального кодексу» в п. 43 зазначено, що погроза – це усне, письмове чи конклюдентними діями залякування людини застосуванням насильства, згвалтуванням, знищенням чи пошкодженням майна, розголошенням дійсних чи вигаданих відомостей, які можуть скомпрометувати людину, або спричиненням їй будь-якої іншої шкоди, якщо ця людина сприйняла погрозу як таку, що може бути реалізована щодо неї чи її близької людини [27]. Таким чином, на перспективу законодавець підтримав наукову позицію про криміналізацію погрози лише за умови її реальності.

Разом з тим, у проєкт КК передбачається відповідальність у загальній нормі і двох спеціальних. Так, у книзі четвертій «Кримінальні правопорушення проти людини» в розділі 4.3. «Кримінальні правопорушення проти ментальної та фізичної безпеки людини» Особливої частини проєкту КК передбачається ст. 4.3.3. наступного змісту: «Погроза спричиненням смерті чи тяжкої шкоди особа, яка погрожувала іншій людині: 1) вбивством, 2) спричиненням тяжкої шкоди здоров'ю, 3) згвалтуванням або 4) знищенням чи пошкодженням майна загальнонебезпечним способом, – вчинила злочин 3 ступеня» [27]. Це є загальна норма, яка передбачає відповідальність за погрозу незалежно від статусу, професійної чи службової діяльності потерпілої особи.

Спеціальні норми передбачаються у книзі десятій «Кримінальні правопорушення

проти порядку несення військової служби» розділу 10.1. «Кримінальні правопорушення проти порядку підлеглості та військової честі», де у ст. 10.1.10. передбачається: «Погроза спричиненням смерті або тяжкої шкоди здоров'ю командира (начальнику) військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який погрожував спричинити смерть чи тяжку шкоду здоров'ю командира (начальнику) у зв'язку з виконанням ним обов'язків військової служби, – вчинив злочин 3 ступеня» та у ст. 10.1.15: «Погроза командира (начальнику) військовослужбовець, військовозобов'язаний або резервіст, який виразив погрозу командира (начальнику) у зв'язку з виконанням обов'язків військової служби, крім випадків, передбачених статтею 10.1.10 цього кодексу, – вчинив проступок» [27]. Як бачимо, спеціальні норми мають місце лише при посяганні на порядок несення військової служби.

Висновок

Отже, у проєкті КК окреслена тенденція щодо звуження кола потерпілих від погрози за винятком посягань на порядок несення військової служби при наявності потерпілого – командира чи начальника.

Зважаючи на акцент щодо необхідності встановлення реальності погрози як необхідної умови кримінальної відповідальності у майбутньому, враховуючи позиції науковців, на практиці часом органи досудового розслідування та суд у відповідних кримінальних провадженнях намагаються встановити наявність реальних підстав побоюватися здійснення погрози. Такий алгоритм дій випливає з того, що кваліфікація відповідних кримінальних правопорушень без наявності реальних підстав побоюватися здійснення цієї погрози буде необґрунтованою, такою, що суперечить положенням кримінального права та може призвести до безпідставного притягнення до кримінальної відповідальності.

Література

1. Протидія порушенням прав людини засобами кримінальної юстиції : монографія / Кер. авт. колективу і відповідальний редактор О.М. Костенко. Київ : Інститут держави

- і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2008. 172 с.
2. Злочини проти правосуддя : навч. посібник / В.І. Тютюгін, В.І. Борисов, Ю.В. Гордецький / За заг. ред. В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. Харків : Право, 2011. 160 с.
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [А.М. Бойко, Л.П. Брич, О.О. Дудоров та ін.] ; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. [10-те вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2018. 1360 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. Т. 4 : Н-П / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 2002. 720 с.
5. Батиргарєєва В.С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло : монографія. Харків : Одіссей, 2003. 256 с.
6. Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності : монографія. Київ : Атіка, 2004. 336 с.
7. Мандро О.В. Кримінальна відповідальність за злочини, що посягають на життя та здоров'я судді, народного засідателя чи присяжного : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2014. 269 с.
8. Беленок В.П. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. 353 с.
9. Дімітров М.К. Погроза за кримінальним правом України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2020. 244 с.
10. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 27.02.2004 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04>
11. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7.02.2003 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>
12. Удод А.М. Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2013. 220 с.
13. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., доповн. Харків : Право, 2013. Т. 2 : Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
14. Давидович І.І. Кримінально-правова охорона представників влади і громадськості, які охороняють правопорядок : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 272 с.
15. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. комент. / [О.М. Алієва, А.П. Бабій, Л.К. Гаврильченко та ін.] ; відп. ред. Є.Л. Стрельцов. 5-те вид., переробл. та доповн. Харків : Одіссей, 2008. 800 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. [2-ге вид., переробл. та доповн.]. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.
17. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ : А.С.К., 2002. 968 с.
18. Про судову практику у справах про перевищення влади або посадових повноважень : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 26.12.2003 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03>
19. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 26.06.1992 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>
20. Осадчий В.І. Проблеми кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2004. 468 с.
21. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
22. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top>
23. Мульченко В. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного. *Право України*. 2004. № 7. С. 75–77.

24. Міщук І. П. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я захисника чи представника особи : монографія. Київ, 2013. 225 с.

25. Злочини проти правосуддя : навч. посібник / В.І. Тютюгін, В.І. Борисов, Ю.В. Гордецький / За заг. ред. В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. Харків : Право, 2011. 160 с.

26. Метельський І.О. Працівник правоохоронного органу як учасник кримінально-правових відносин : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 20 с.

27. Проект Кримінального кодексу України : URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>

Reference

1. Protydiia porushenniam prav liudyny zasobamy kryminalnoi yustytzii : monohrafiia / Ker. avt. kolektyvu i vidpovidalnyi redaktor O.M. Kostenko. Kyiv : Instytut derzhavy i prava im. V.M. Korečkoho NAN Ukrainy, 2008. 172 s.

2. Zlochyny proty pravosuddia : navch. posibnyk / V.I. Tiutiuhin, V.I. Borysov, Yu.V. Hordečkyi / Za zah. red. V.I. Tiutiuhina, V.I. Borysova. KHarkiv : Pravo, 2011. 160 s.

3. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / [A.M. Boiko, L.P. Brych, O.O. Dudorov ta in.] ; za red. M.I. Melnyka, M.I. KHavroniuka. [10-te vyd., pererobl. ta dopovn.]. Kyiv : Dakor, 2018. 1360 s.

4. Yurydychna entsyklopediia : v 6 t. T. 4 : N–P / redkol.: Yu.S. SHemshuchenko (holova redkol.) ta in. Kyiv : Ukr. entsykl., 2002. 720 s.

5. Batyrhareieva V.S. Kryminolohichna kharakterystyka ta poperedzhennia rozboiv, poiednanykh z pronynenniam u zhytlo : monohrafiia. KHarkiv : Odissei, 2003. 256 s.

6. Osadchyi V.I. Kryminalno-pravovyi zakhyst pravookhoronnoi diialnosti : monohrafiia. Kyiv : Atika, 2004. 336 s.

7. Mandro O.V. Kryminalna vidpovidalnist' za zlochyny, shcho posiahaiut' na zhyttia ta zdorovjia suddi, narodnoho zasidatelja chy prysiazhnogo : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv, 2014. 269 s.

8. Belenok V.P. Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv, 2021. 353 s.

9. Dimitrov M.K. Pohroza za kryminalnym pravom Ukrainy : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Lviv, 2020. 244 s.

10. Pro zastosuvannia sudamy zakonodavstva pro vidpovidalnist' za vtiahnennia nepovnitnikh u zlochynnu chy inshu antyhromadšku diialnist' : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 2 vid 27.02.2004 r. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04>

11. Pro sudovu praktyku v spravakh pro zlochyny proty zhyttia ta zdorovjia osoby : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 2 vid 7.02.2003 r. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>

12. Udod A.M. Kryminalno-pravova kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu (st. 345 KK Ukrainy) : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. KHarkiv, 2013. 220 s.

13. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar : u 2 t. / za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. 5-te vyd., dopovn. KHarkiv : Pravo, 2013. T. 2 : Osoblyva chastyna / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in. 2013. 1040 s.

14. Davydovych I.I. Kryminalno-pravova okhrona predstavnykiv vlady i hromadskosti, yaki okhoniaiut' pravoporiadok : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv, 2007. 272 s.

15. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : nauk.-prakt. koment. / [O.M. Aliieva, A.P. Babii, L.K. Havrylchenko ta in.] ; vidp. red. Ye.L. Streltsov. 5-te vyd., pererobl. ta dopovn. KHarkiv : Odissei, 2008. 800 s.

16. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / za zah. red. P.P. Andrushka, V.H. Honcharenka, Ye.V. Fesenka. [2-he vyd., pererobl. ta dopovn.]. Kyiv : Dakor, 2008. 1428 s.

17. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / vidp. red. S.S. Yatsenko. Kyiv : A.S.K., 2002. 968 s.

18. Pro sudovu praktyku u spravakh pro perevshchennia vlady abo posadovykh povnovazheń : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 15 vid 26.12.2003 r. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03>

19. Pro zastosuvannia sudamy zakonodavstva, shcho peredbachaie vidpovidalnist' za posia-

hannia na zhyttia, zdorovjia, hidnist' ta vlasnist' suddiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 8 vid 26.06.1992 r. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>

20. Osadchyi V.I. Problemy kryminalno-pravovoho zakhystu pravookhoronnoi diialnosti : dys. ...dokt. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv, 2004. 468 s.

21. TSyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

22. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#top>

23. Mulchenko V. Pohroza abo nasylstvo shchodo suddi, narodnoho zasidatelja chy prysyazhnoho. Pravo Ukrainy. 2004. № 7. S. 75–77.

24. Mishchuk I. P. Kryminalno-pravova okhrona zhyttia ta zdorovjia zakhysnyka chy predstavnyka osoby : monohrafiia. Kyiv, 2013. 225 s.

25. Zlochyny proty pravosuddia : navch. posibnyk / V.I. Tiutiuhin, V.I. Borysov, Yu.V. Hordečkyi / Za zah. red. V.I. Tiutiuhina, V.I. Borysova. KHarkiv : Pravo, 2011. 160 s.

26. Metel'skyi I.O. Pratsivnyk pravookhoronnoho orhanu yak uchasnyk kryminalno-pravovykh vidnosyn : avtoref. dys. ...kand. yuryd. nauk : 12.00.08. KHarkiv, 2019. 20 s.

27. Proekt Kryminalnoho kodeksu Ukrainy : URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>

Mostepaniuk L.O.

THREAT IN THE STANDARDS OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE: CONCEPTS AND TYPES

The article is devoted to clarifying the essence and characteristics of the types of threats in criminal law, responsibility for which is provided for in Art. 345, 345-1, 346, 350, 377, 398, 405, 435-1 of the Criminal Code of Ukraine. It was established that a threat is an outwardly expressed intention of a person to cause physical, material or moral harm to another person in connection with the performance of official or professional activities. The essence of the threat is singled out, which consists in the fact that the threat reflects only

the active form of committing, is characterized by the direction of the perpetrator's actions in the future, can be expressed in any form and be both specified and unspecified, the condition for changing the victim's behavior is a promise to perform certain actions in the future.

The following types of threats are distinguished: threats of murder, violence or destruction or damage to property (Articles 345, 345-1, 377, 398, 435-1 of the Criminal Code), threats to kill, harm health, destroy or damage property, abduction or deprivation of free will (Article 346 of the Criminal Code), threat of murder, infliction of grievous bodily harm or destruction or damage of property in a general dangerous manner (Article 350 of the Criminal Code), threat of murder or infliction of bodily harm or beatings or destruction or damage of his property (Article 405 of the Criminal Code). Each of the specified types of threats is described in detail. It has been proven that the understanding of the threat of violence includes the threat to deprive the victim of freedom of movement, the introduction of narcotic drugs, psychotropic, powerful substances into the body without his consent, the threat to rape or commit other violent acts. It is recommended not to include in the content of violence the occurrence of clearly defined consequences of its use with a possible alternative wording as the ability to harm a person's health or life.

Scientific views on the understanding of the reality of the threat as a sign of the objective side of each of the specified actions were analyzed. The position is supported that the threat must be real, manifested in objective reality, addressed to a specific person or group of persons and aimed exclusively at the future. It was determined that the legislative confirmation of the reality of the threat in the provisions of the Criminal Code of Ukraine will facilitate the process of proving and bringing the guilty to criminal responsibility.

Keywords: criminal liability; threat; law enforcement officer; journalist; state or public figure; an official or a citizen performing a public duty; judge, people's assessor or jury; the defender or representative of the person; head; serviceman.